

Vorbereidende les 'Clips voor Tolerantie'

Toelichting vooraf

In deze leshandleiding vindt u informatie over twee lessen rond het thema Tolerantie. In beide lessen zijn leerlingen intensief bezig met het thema tolerantie en aan het eind hebben ze niet alleen het thema inhoudelijk verkend, ze hebben er ook hun eigen animatie over gemaakt.

In de eerste les verkennen de leerlingen het thema en bepalen ze waarover hun animatie zal gaan. Deze les verzorgt de docent aan de hand van deze handleiding. In de tweede les gaan ze de animatie maken onder deskundige begeleiding.

Duur

Eerste les: 45-60 minuten

Tweede les: 90-120 minuten

Materialen

Meegeleverd materiaal: Leshandleiding, Animaties, Power Point presentatie, Beeldmateriaal, lijst met vooroordelen, lijst met 'respect-zinnen'

Zelf regelen: computers (2^e les), digibord/beamer, lokaal

Vorbereiding

Naast het verzorgen van de materialen, is het ook van groot belang dat u de vorbereidende les verzorgt volgens de instructies in deze handleiding. Dit helpt de leerlingen om te bepalen waar de animatie over zal gaan. Hier is in de tweede les nauwelijks tijd voor. Het is voor de motivatie en het lesverloop van belang dat de leerlingen een beeld hebben van wat ze gaan doen.

De onderstaande tekst kunt u letterlijk gebruiken in uw les. De tekst die cursief is afgedrukt is bedoeld als extra instructies, toelichting en tips voor de docent.

In deze handleiding is ook aangegeven hoe les twee er uit ziet en wat uw rol daarin zal zijn.

Globale opzet les 1

De les start niet met de vraag ‘wat is tolerantie?’ Dat is met opzet zo gedaan. De les begint met het verkennen van geschreven en ongeschreven regels op school en in de klas. Van daaruit wordt een link gelegd naar familie, vrienden, sportclub, etc en wordt de koppeling gelegd met vooroordelen. Van daaruit gaan de leerlingen bezig met respect en tolerantie. Door deze route betrekken we de leerling via hun eigen leefwereld naar het woord tolerantie en de bredere maatschappelijke context in plaats van met een abstract thema te starten.

Les 1 bestaat uit 3 onderdelen: 1. Animaties en (on)geschreven regels, 2. Vooroordelen, 3. Tolerante samenleving en vooruitblik volgende les

Globale opzet les 2:

Dit is een HOLY animatieworkshop, inclusief het maken van een storyboard en presentatie en bespreking van de clips aan het einde van de les. U kunt hiervoor de HOLY presentatie gebruiken in het online lesmateriaal.

Les 1: Ik wil graag respect voor.....

ONDERDEEL 1: Inleiding

Werkvorm: plenaire toelichting, plenair animaties kijken en plenair kort gesprek

Duur: 15 minuten (0-15)

Materiaal: Animaties, beamer/dichtbond, schoolbord

Doel: de leerlingen realiseren zich dat: regels een functie hebben, regels niet allemaal vastliggen en deels ongeschreven zijn, dat regels zowel over grenzen aangeven als vrijheden bewaken gaan, dat regels nodig zijn om een balans te vormen tussen grenzen en vrijheden.

Inleiding (7 minuten)

VERTEL/BEVRAAG (plenair):

Welkom. We gaan de komende lessen een animatie maken. Weet iemand wat een animatie is? (...) Wat kan met een animatie dat in het echte leven niet kan? (...) We hoeven de werkelijkheid niet precies te volgen en dat geeft veel vrijheid om je mening te uiten. Daarom is het belangrijk dat je eerst goed nadenkt over wat je eigenlijk wilt zeggen in je animatie. Onderwerp van de animatie is tolerantie. **Wie weet wat tolerantie betekent?** (...) Tolerantie is wat je accepteert van elkaar, wat je toelaat. Het heeft te maken met wat we wel en niet OK vinden, op school en in de klas, maar ook daarbuiten. **Wij zijn benieuwd: Wat vinden jullie van dit onderwerp? Wat hebben jullie te vertellen?**

OEFENING 1 – Animaties (3 minuten)

VERTEL (plenair): We gaan nu kijken naar twee animaties/clipjes over twee heel verschillende docenten. De ene gaat over een docent bij wie alles mag. Hij heeft als lijfkreet: Moet kunnen! De andere animatie gaat over een docente bij wie Niets mag. Haar lijfkreet is: Mag niet! In de animaties nemen we een kijkje in de klas van deze docenten. Kijk maar hoe het er daar aan toe gaat.

ACTIE (plenair): U laat de klas de volgende animaties zien (zie bijgevoegd materiaal). Na elke clip kunt u de klas kort gelegenheid geven om te reageren.

Clip 1: Mr Moet kunnen! > clip(s)

Clip 2: Mrs Mag niet! > clip(s)

[We gebruiken trouwens dezelfde software voor de animaties die we gaan maken volgende les. Dus dan weet je alvast hoe het er ongeveer uit komt te zien.]

N.a.v. animaties (5 minuten):

VRAAG (plenair): De twee docenten in de animaties zijn totaal verschillend. We hebben een 'beetje' overdreven om de verschillen goed duidelijk te maken (Alles mag vs. Niets mag). Nu is de vraag aan jullie: Wat vond deze mevrouw het allerbelangrijkste in haar klas? (..Orde..) En deze meneer? (..Alles moet kunnen..).

In beide gevallen is de sfeer in de klas niet goed. Mensen gaan niet respectvol met elkaar om.

OPEN GESPREK (klassikaal)

De vraag is dus: Waar ligt de grens bij wat je toe kunt laten van elkaar? Wanneer is een opmerking een belediging? En wie bepaalt waar de grens ligt? De jongeren zelf een aantal voorbeelden laten noemen en deze opschrijven op het bord, doorvragen en anderen betrekken bij het gesprek door vragen te stellen, zoals:

- Waar heb je tolerantie voor nodig? Heb je tolerantie nodig om bijvoorbeeld boodschappen te doen?
- Kennen jullie de regels op school? Noem er eentje. Ben je het daarmee eens? Waarom niet? Gelden bepaalde regels altijd voor iedereen hetzelfde? Zijn er bepaalde regels voor bepaalde groepen?
- Heb je regels nodig om ervoor te zorgen dat iedereen de ruimte krijgt die hij of zij nodig heeft of gaat dat vanzelf?
- ...

Je kunt ook gebruik maken van voorbeeldstellingen om een discussie op gang te brengen of houden:

- Voorbeeldstelling: "Als je het nut van een regel niet ziet is het moeilijk hem te volgen"
- Voorbeeldstelling: "Gelovige mensen staan voor minder dingen open dan niet-gelovige mensen"
- Voorbeeldstelling: "Ik ben het er niet mee eens, maar ik moet er mee leven"
- Voorbeeldstelling: "Juist als je religieus bent, kun je je goed verplaatsen in andere mensen en hen waarderen om wie ze zijn"
- ..

Je brengt structuur aan door de genoemde punten op twee verschillende plekken te noteren op een schoolbord/digibord en er afzonderlijk op in te gaan. Om het gesprek te voeden, kun je wat op het bord staat kort samenvatten: "Dus als ik het goed begrijp...?"

ONDERDEEL 2: Vooroordelen en respect

Werkvormen: plenair/groepjes kort gesprek, oefening met online tolerantietest

Duur: 27 minuten (15-42)

Materiaal: computers met internetverbinding voor het maken van www.tolerancetest.eu, storyboard voor het invullen van de respectzin, schrijf vooraf op het whiteboard: "Ik wil graag respect voor... Omdat...", eventueel een aantal respectzinnen op een a-4tje om op gang te helpen.

Doel: leerlingen ervaren dat ze oordelen (natuurlijk gegeven), ze begrijpen dat oordelen en vooroordelen dicht bij elkaar liggen, verkennen van welke vooroordelen zij zelf last hebben, leerlingen vertalen een 'negatief' vooroordeel naar een 'positieve' zin: ik wil graag respect voor....., leerlingen zijn geconfronteerd met hun eigen rol in een tolerante samenleving

INLEIDING - Vooroordelen (2 minuten)

VERTEL (plenair): Veel van onze regels zijn gebaseerd op ideeën. En de vraag is of deze ideeën voortkomen uit 'feiten' of uit vooroordelen.

We hebben niet allemaal dezelfde interesses, achtergronden, wensen, gevoelens. Het is ook niet altijd even makkelijk om Je te verplaatsen in een ander. Om het onszelf 'makkelijker' te maken denken mensen vaak in groepen en culturen, die hun eigen kenmerken bezitten. Soms werkt het, maar soms ook helemaal niet. Dan zijn de ideeën die je hebt over een groep andere mensen 'vooroordelen'.

Vooroordelen zijn vaak niet gebaseerd op wat je weet, maar op wat je niet weet. Je kunt je dan steeds afvragen: hoe kom ik bij dit idee? Is dit mijn eigen ervaring of heb ik het ergens gehoord?

OEFENING (10 minuten) - Vooroordelen waar jij last van hebt

VERTEL (plenair): Iedereen heeft vooroordelen. Ik heb ze ook. We gaan onze voordelen onderzoeken via de tolerance test.

OPDRACHT (individueel, evt in tweetallen) **Doe de tolerantietest op**

[http://nl.tolerancetest.eu/](http://nl.tolerancetest.eu) Dit zijn 15 vragen waarin je in reële/echte situaties na moet gaan hoe tolerant jij bent ten opzichte van anderen. In deze vragen komen verschillende vooroordelen aan bod. We gaan het er straks nog over hebben.

NABESPREKING TEST (klassikaal) (7 minuten)

WISSEL UIT (klassikaal, informele toon): Kom allemaal zitten, dan bespreken we de test met elkaar. Ik ben erg benieuwd naar jullie antwoorden, en vooral ook naar welke vragen jullie ingewikkeld vonden of misschien herkenden jullie wel bepaalde voorvallen uit de vragen.

Interessante vragen:

- Wie denkt dat hij de laagste score heeft?
- Ik ben benieuwd wat je een moeilijke vraag vond. Waarom vond je dat een moeilijke vraag?
- Wie bepaald wanneer jij beledigd bent? Is er een algemene grens? Bijvoorbeeld d.m.v. wetten/regels?
- Wie herkende een voorbeeld uit de test uit zijn of haar eigen leven? Kun je er iets over vertellen? Welk vooroordeel zat hierachter denk je? Bijv ook vraag aan ander van het duo: heb jij ook wel eens zoiets meegemaakt? Dacht jij er net zo over? Denk je er nu anders over? Hoe kwam dat?
- ...

Mogelijke antwoorden/aanknopingspunten:

- “Veel dingen die wij jongeren zeggen bedoelen we grappig en niet beledigend”
- “Vanuit mijn geloof zijn er bepaalde dingen die ik niet wil of kan doen, terwijl anderen in de samenleving deze dingen wel doen”
- “Als het onbekende mensen zijn die iets zeggen of doen wat jij niet ok vindt, is het moeilijker daar iets van te zeggen. Het is anders als je iemand persoonlijk kent”.
- ...

OEFENING: Vooroordeel > ‘respect-zin’ (8 minuten)

VERTEL (plenair): We hebben onze vooroordelen samen bekeken en besproken. Interessant aan een vooroordeel is, dat je altijd twee kanten hebt. Bekijk jouw vooroordeel nog eens. Wat klopt er volgens jou niet aan het vooroordeel? En vertel eens: wat zou er moeten veranderen? Waar zouden mensen meer respect voor mogen hebben?

OPDRACHT (in tweetallen, waarin in de tweede les ook de animaties worden gemaakt): Op het storyboard dat jullie per duo krijgen, kun je je eigen respectzin opschrijven: ‘Ik wil graag respect voor... **omdat...**’ Deze zin gebruiken jullie voor de animatie die we volgende week gaan maken.

ACTIE: U deelt het storyboard uit en loopt rond om te helpen.

N.B. Als er tijd over is, kan alvast aan het storyboard begonnen worden, ook kan alvast verteld worden wat voor soort plaatjes nodig zijn voor de animatie en hoe deze het best verzameld kunnen worden.

Opmerkingen ter ondersteuning van het maken van de respectzin:

Geef aan dat leerlingen zowel in tekst als in beeld (en geluid) uitdrukking geven aan hun ideeën. En laat de ideeën positief geformuleerd zijn. U kunt ter verduidelijking een paar van de onderstaande voorbeelden geven:

Bijvoorbeeld:

- Ik vind het stom dat mensen denken dat ik dom ben omdat ik met een accent praat. Ze mogen zich wel eens realiseren dat niet alleen mensen in de stad hersens hebben. Ik wil graag respect voor mijn afkomst.
- Ik vind het stom dat mensen denken dat mijn familie alles bij elkaar jat omdat we in wijkwonen. Mensen zouden beter mogen kijken en luisteren, dan zouden ze weten dat bij mij thuis stelen absoluut niet geaccepteerd wordt, misschien nog wel meer dan in andere gezinnen. Ik wil graag respect voor mijn familie.
- Ik vind het stom dat mensen denken dat ik niets mag omdat ik een hoofddoekje op heb. Ze zouden erover met me kunnen praten of eindelijk eens snappen dat dit niet perse met elkaar samenhangt. Ik wil graag respect voor mijn keuze om een hoofddoekje om te doen/ mijn godsdienstkeuze.
- Ik vind het stom dat ik mijn geloof moet verdedigen
- Ik vind het stom dat ik moet uitleggen dat ik geen geloof heb
- Ik vind het stom dat mensen denken dat ik geen astronaut kan worden. Ze mogen wel wat meer vertrouwen hebben in mijn doorzettingsvermogen. Ik wil graag respect voor mijn keuze om astronaut te willen worden.
- Ik vind het stom dat > Ik wil graag respect voor de vrijheid om je uit te drukken in woord en beeld.
- Ik vind het stom dat > Ik wil graag respect voor mensen met een andere seksuele geaardheid
- Ik vind het stom dat..... > (eigen voorbeeld)

N.B. Van cruciaal belang is dat wat de leerlingen raakt omgezet wordt naar iets waar ze respect of acceptatie voor willen. In de klas en/of daarbuiten. In een later stadium gaan we in op waar ze dan zelf (meer) respect voor op willen/kunnen brengen.

Per tweetal kiezen leerlingen nu één idee uit dat ze verder gaan uitwerken (dus het idee van 1 van de 2 leerlingen). Dit gaan ze doen in de volgende les. Let op: de animaties die aan het begin van de les zijn vertoond, gaan over hoe docenten met hun klas omgaan. Dit is bedoeld om het thema luchtig te introduceren. Het is uitdrukkelijk NIET de bedoeling dat leerlingen nu hun ideale docent gaan benoemen. WEL de bedoeling: hoe willen ze behandeld worden, welk vooroordeel ze aan willen pakken. Dat kan gerelateerd zijn aan docent, maar zeker ook aan vrienden, klas, mensen op straat, in de winkel, de regering, etc. Als ze geen voorbeelden over zichzelf kunnen verzinnen, dan kan het gaan over thema's waar hun vrienden tegenaan lopen of die ze in maatschappij meemaken (straat, tv, internet).

ONDERDEEL 3: Afsluiting en vooruitblik volgende les
Werkvormen: plenair

Duur: 3 minuten (42-45)

Materiaal: geen

Doel: leerlingen zijn geconfronteerd met hun eigen rol in een tolerante samenleving, leerlingen hebben zicht op wat ze de volgende les gaan doen.

Thema animatie > tolerantie, volgende les (3 minuten)

VERTEL (plenair): Je hebt voor je animatie een thema gekozen dat jijzelf belangrijk vindt en waar je graag respect voor wilt. In de volgende les gaan we met deze respectzin in tweetallen een animatie maken. Het is interessant om de verschillende kanten van je respectzin te belichten in je animaties.

Er is tijdens die les iemand aanwezig die ons precies gaat vertellen hoe je zo'n animatie maakt. We gebruiken dezelfde software als aan het begin van de les.

Kijk volgende les eens goed naar de respectzinnen die anderen hebben gemaakt. Het is sowieso leuk om te zien wat anderen bedacht en gecreëerd hebben. Kijk eens hoe anderen hun respectzinnen hebben gebruikt in hun animaties.

Tot volgende week!

Verdieping: *Als u de mogelijkheid heeft, kunt u onderdeel 3 uitstellen tot de les nadat de animaties zijn gemaakt. U kunt daarin dan extra ingaan op respect en tolerantie. U kunt daarbij onderstaande discussievragen gebruiken, bijvoorbeeld na het aan elkaar laten zien/horen van de 'respect-zinnen':*

- *Welke thema's raakten je? Waarom?*
- *Je hebt voor je animatie een thema gekozen dat jijzelf belangrijk vindt en waar je graag respect (vrijheid) voor wilt. We hebben niet voor niets het woord 'graag' gebruikt. Respect kun je niet afdwingen, je krijgt het. Bij respect krijgen hoort ook respect geven. Hoe kijk je aan tegen de thema's van de anderen? Zijn er thema's bij waarvan je weet/denkt dat jij er niet veel respect voor hebt? Zijn er thema's bij waarvan je weet/denkt dat jij er niet veel respect voor toont?*
- *Wat zijn daarbij de grenzen die je tegenkomt?*
- *Wat leeft er in deze klas/school/omgeving?*
- *Hoe gaan we daar nu mee om?*
- *Vinden we dat er verbeterpunten zijn? Hoe kunnen we daar met elkaar aan werken?*

Verdiepingsopdracht: *U kunt uw leerlingen een roodbaard laten maken van verzamelde afbeeldingen die bij hun onderwerp passen en dit tijdens de les bespreken. Deze afbeeldingen kunnen als basis gebruikt worden voor de clip.*

Eventueel nog verdiepingsvraag: *welke regels (grenzen en vrijheden) vind jij belangrijk in een maatschappij?*

.....